EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 9.9.2024
COM(2024) 395 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

unionin tullikoodeksin 278 a artiklan nojalla edistymisestä koodeksissa säädettyjen sähköisten järjestelmien kehittämisessä vuonna 2023

{SWD(2024) 214 final}

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO 2

2. KERTOMUKSEN SISÄLTÖ 2

3. UTK:N SÄHKÖISTEN JÄRJESTELMIEN HANKEMENETELMÄT 3

4. YLEISKATSAUS UTK:N SÄHKÖISTEN JÄRJESTELMIEN KÄYTTÖÖNOTON EDISTYMISESTÄ 4

4.1 Ennen vuotta 2023 valmistuneet hankkeet 4

4.2 Käynnissä olevat hankkeet 4

4.2.1 Euroopan laajuiset hankkeet 5

4.2.2 Kansalliset hankkeet 9

4.3 Tietoteknisten UTK-hankkeiden täytäntöönpanon viivästymisen riski 11

4.4 Korjaavat toimet 13

4.5 Laajentumismaiden tilanne 15

5. TIIVISTELMÄ JA PÄÄTELMÄT 16

1. JOHDANTO

Tämä on **viides** unionin tullikoodeksin (UTK)[1] **278 a artiklan nojalla annettava vuotuinen kertomus**[2] koodeksissa säädettyjen **sähköisten järjestelmien käyttöönoton edistymisestä**. Kertomuksessa käsitellään sähköisten järjestelmien kehittämisen jatkuvaa edistymistä ja kuvataan UTK:n voimaantulon jälkeen tapahtunutta kehitystä kohti täysin digitaalista tulliympäristöä. Siinä tukeudutaan vuonna 2019 laadittuun UTK:n työohjelmaan[3], jota pidetään edistymistä koskevan raportoinnin lähtökohtana.

UTK tuli voimaan 1. toukokuuta 2016. Vuonna 2019 tehtyjen muutosten[4] jälkeen siinä vahvistettiin, että digitaliseen ympäristöön siirtymistä koskevat hankkeet ja niiden täytäntöönpano on saatava asteittain päätökseen joko vuonna 2020, 2022 tai 2025. Tullimuodollisuuksien suorittamiseen voidaan edelleen käyttää olemassa olevia sähköisiä ja paperiasiakirjoihin perustuvia järjestelmiä (niin sanotut siirtymätoimenpiteet) siihen asti, kun UTK:ssa säädetyt uudet tai päivitetyt sähköiset järjestelmät ovat toiminnassa. Kyseisellä säädöksellä ohjataan ja tuetaan vaiheittaista ja monimutkaista kolmiulotteista siirtymistä kohti täysin digitaalista tulliympäristöä järjestelmien väliset keskinäiset riippuvuussuhteet huomioon ottaen. **.**

On syytä huomata, että UTK:n vuoden 2019 työohjelmaan on tämän kertomuksen laatimisen aikana tehty tarkistuksia muun muassa jäsenvaltioilta tämän kertomuksen laatimisen aikana saadun palautteen perusteella. UTK:n uusi työohjelma on väline, jolla jäsenvaltioita ohjataan toteuttamaan keskeneräiset hankkeet yhtenäisesti ja toteuttamiskelpoisella tavalla. Sillä lisätään lopullisten määräaikojen noudattamiseen liittyvää joustavuutta, mutta siinä painotetaan, että UTK:n työohjelma on pantava kokonaisuudessaan täytäntöön 31. joulukuuta 2025 mennessä. Siksi tässä kertomuksessa noudatetaan tulevaisuuteen suuntautuvaa lähestymistapaa arvioitaessa valmiutta noudattaa komission 15. joulukuuta 2023 hyväksymässä UTK:n uudessa työohjelmassa[5] vahvistettuja päivämääriä.

2. KERTOMUKSEN SISÄLTÖ

UTK:n työohjelmassa luetellut hankkeet voidaan jakaa kolmeen järjestelmäluokkaan:

i) **Euroopan laajuiset keskitetyt järjestelmät**, jotka komissio kehittää tai päivittää (edellyttävät usein myös jäsenvaltioilta kansallisten järjestelmien kehittämistä tai päivittämistä)

ii) **Euroopan laajuiset hajautetut järjestelmät**, jotka komission on kehitettävä tai päivitettävä, mutta joissa on merkittävä kansallinen osa, joka jäsenvaltioiden on pantava täytäntöön

iii) **kansalliset järjestelmät**, jotka jäsenvaltioiden on kehitettävä tai päivitettävä itse.

Tässä kertomuksessa analysoidaan kaikkien näiden järjestelmien osalta saavutettua konkreettista edistymistä ja esitetään kunkin hankkeen soveltamisala ja suunnittelu (3 jakso). Kertomuksessa myös tuodaan esiin mahdolliset todetut viivästykset ja suunnitellut korjaavat toimenpiteet (4 jakso). Kertomuksen päätelmissä esitetään lyhyt yleisarvio UTK:n työohjelman täytäntöönpanon edistymisestä (5 jakso).

---

[1] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 952/2013, annettu 9 päivänä lokakuuta 2013, unionin tullikoodeksista (EUVL L 269, 10.10.2013, s. 1–101).

[2] Komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle:
2019: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/ALL/?uri=CELEX%3A52019SC0434;
2020: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A52020SC0339;
2021: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A52021SC0382;
2022: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A52023SC0029

[3] Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2019/2151, annettu 13 päivänä joulukuuta 2019, unionin tullikoodeksissa säädettyjen sähköisten järjestelmien kehittämistä ja käyttöönottoa koskevan työohjelman vahvistamisesta (EUVL L 325, 16.12.2019, s. 168–182), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A32019D2151

[4] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/632, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2019, asetuksen (EU) N:o 952/2013 muuttamisesta muita menetelmiä kuin unionin tullikoodeksissa säädettyjä sähköisiä tietojenkäsittelymenetelmiä koskevan siirtymäkauden pidentämiseksi (EUVL L 111, 25.4.2019, s. 54–58).

[5] Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2023/2879, annettu 15 päivänä joulukuuta 2023, unionin tullikoodeksissa säädettyjen sähköisten järjestelmien kehittämistä ja käyttöönottoa koskevan työohjelman vahvistamisesta (EUVL L 325, 22.12.2023, s. 1–17), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202302879

Tarkempia tietoja kunkin hankkeen aikataulusta ja tilanteesta on tämän kertomuksen yhteydessä julkaistussa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa[6]. Kertomus ja komission yksiköiden valmisteluasiakirja perustuvat **seuraavista lähteistä** kerättyihin tietoihin:

1) kansalliset suunnitelmat, jotka jäsenvaltioiden on toimitettava kahdesti vuodessa (tammikuussa ja kesäkuussa)

2) jäsenvaltioille ja komission yksiköille suunnattu **kysely**, jossa kartoitetaan todellista edistymistä verrattuna suunnitelmiin

Kyselyssä saatiin sekä määrällistä että laadullista dataa. Määrälliseen dataan kuuluivat määräajat ja välitavoitteet, jotka on tai joita ei ole saavutettu, ja laadullista dataa olivat yksityiskohtaiset kuvaukset hankkeiden arvioidusta vaikeudesta, kohdattavista haasteista, ennakoiduista riskeistä, viivästyksistä ja niiden syistä sekä suunnitelluista ja/tai toteutetuista korjaavista toimenpiteistä.

Tämän vuoden kyselyssä jäsenvaltioita pyydettiin myös antamaan tietoja hankkeiden kehittämisen aikana saaduista kokemuksista ja mahdollisista muista tukitarpeista.

3) kunkin jäsenvaltion tullihallinnon tietotekniikkaosastojen ja TAXUD-pääosaston väliset **kahdenväliset korkean tason kokoukset**

Kyselyn tulokset antoivat komissiolle selkeän kuvan kunkin järjestelmän tilasta. Komissio piti kuitenkin ajantasaisen tiedon hankkimista tärkeänä saadakseen kattavan ja tarkan käsityksen kunkin UTK-hankkeen tilanteesta jäsenvaltioissa, ymmärtääkseen niiden kohtaamia ongelmia ja esittääkseen ehdotuksia ongelmatilanteiden ratkaisemiseksi.

4) Euroopan laajuisten koordinointi- ja seurantaohjelmien tuotokset.

Tämä kertomus sisältää myös analyysin, joka perustuu jäsenvaltioiden vuonna 2020 perustettujen Euroopan laajuisia järjestelmiä koskevien koordinointiohjelmien puitteissa raportoimiin yksityiskohtaisempiin tietoihin.

3. UTK:N SÄHKÖISTEN JÄRJESTELMIEN HANKEMENETELMÄT

Jäsenvaltiot ja komissio sopivat kunkin järjestelmän arkkitehtuurista, jonka perusteella määritellään **tehtävien jako** järjestelmän kehittämiseen, käyttöönottoon, toimintaan ja ylläpitoon liittyvien **vastuiden** osalta. Tästä säädetään sähköisiä järjestelmiä koskevista teknisistä järjestelyistä annetussa täytäntöönpanoasetuksessa (IRTA), jossa kuvaillaan, mitä osia kyseisissä järjestelmissä olisi oltava ja se, ovatko ne kansallisia (kehitetty kansallisella tasolla) vai yhteisiä (kehitetty EU:n tasolla).

IRTA:n 103 artiklan mukaisesti komissio kehittää ja testaa **yhteisiä osia** sekä ottaa ne käyttöön ja hallinnoi niitä. Jäsenvaltiot voivat testata niitä. Jäsenvaltiot kehittävät ja testaavat **kansallisia osia** sekä ottavat ne käyttöön ja hallinnoivat niitä. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset osat ovat **yhteentoimivia** yhteisten osien kanssa. Komissio laatii ja ylläpitää **hajautettuja järjestelmiä koskevat yhteiset eritelmät** tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa. Jäsenvaltioiden on kehitettävä, käytettävä ja ylläpidettävä **rajapintoja** sellaisten hajautettujen järjestelmien toimivuuden varmistamiseksi, joita tarvitaan vaihdettaessa tietoja talouden toimijoiden ja muiden henkilöiden kanssa kansallisten osien ja rajapintojen kautta sekä muiden jäsenvaltioiden kanssa yhteisten osien kautta.

Järjestelmien kehittämistä koskevia **hankemenetelmiä** on optimoitu vuodesta 2022 alkaen. Komission puolella toimintaprosessien ja tietojen mallintamista sekä teknisiä eritelmiä on kehitetty rinnakkain tekemällä alusta alkaen tiivistä yhteistyötä oikeus-, yritys- ja tietotekniikka-alan asiantuntijoiden kanssa. Myös useimmat jäsenvaltiot ovat käyttäneet tätä parhaan käytännön menetelmää. Lisäksi UTK:n sähköisten järjestelmien kehittämisessä on otettu käyttöön joustavampia menetelmiä. Näin järjestelmien käytettävyyttä voidaan vaiheittain parantaa nopeampien ja helpommin hallittavien ohjelmistoversioiden avulla. Komissio on mukauttanut Euroopan laajuisia järjestelmiä koskevaa lähestymistapaansa ja dokumentaatiotaan tämän joustavuuden käyttöönottamiseksi, jotta edistyminen tapahtuisi nopeammin

[6] Komission Euroopan parlamentille ja neuvostolle antamaan kertomukseen liittyvä unionin tullikoodeksin 278 artiklan nojalla annettu komission yksiköiden valmisteluasiakirja edistymisestä koodeksissa säädettyjen sähköisten järjestelmien kehittämisessä (SWD(2024) XX final).

jäsenvaltioissa. Tämä on otettu huomioon myös UTK:n uudessa työohjelmassa.

Jäsenvaltiot ja komissio kokoontuivat edelleen säännöllisesti sähköisen tullin koordinointiryhmässä (ECCG) määrittääkseen ja hyväksyäkseen kutakin Euroopan laajuista järjestelmää koskevat hankeasiakirjat. ECCG toimii myös foorumina, jolla voidaan ohjata ja koordinoida toimintaa jäsenvaltioiden ja komission kesken. Lisäksi komissio kuuli kaupan alan toimijoita järjestelmällisesti kaupan alan yhteydenpitoryhmän kautta. Jäsenvaltioiden velvollisuutena on pitää suoraan yhteyttä talouden toimijoihinsa kaupan alan toimijoita koskevien kansallisten suunnitelmien ja asiakirjojen suhteen. Kun järjestelmä on valmis, on erittäin tärkeää, että jäsenvaltiot varmistavat sujuvan siirtymisen nykyisistä järjestelmistä päivitettyihin järjestelmiin. Tämä on välttämätöntä, jotta kauppa- ja tullitoimiin ei kohdistu vaikutuksia.

4. YLEISKATSAUS UTK:N SÄHKÖISTEN JÄRJESTELMIEN KÄYTTÖÖNOTON EDISTYMISESTÄ

UTK:n työohjelma sisältää 17 hanketta, jotka johtavat vaadittavien sähköisten järjestelmien käyttöönottoon. Niistä 14 on Euroopan laajuisia hankkeita, joista komissio on vastuussa yhdessä jäsenvaltioiden kanssa. Jäsenvaltiot vastaavat yksin kolmesta hankkeesta.

4.1 Ennen vuotta 2023 valmistuneet hankkeet

Komission mukaan seuraavat **yhdeksän uutta järjestelmää tai päivitystä** on otettu onnistuneesti käyttöön:

- UTK – Rekisteröidyn viejän järjestelmä – *REX* (uusi): otettiin käyttöön vuonna 2017
- UTK – Tullauspäätösjärjestelmä – *CDS* (uusi): otettiin käyttöön vuonna 2017
- UTK – Kaupan alan toimijoiden suora pääsy Euroopan tietojärjestelmiin – *YKH&DA* (yhtenäinen käyttäjien hallintajärjestelmä ja digitaalinen allekirjoitus) (uusi): otettiin käyttöön vuonna 2017
- UTK – Talouden toimijoiden rekisteröinti- ja tunnistejärjestelmä 2 – *EORI2* (päivitys): otettiin käyttöön vuonna 2018
- UTK – Surveillance 3 – *SURV3* (päivitys): otettiin käyttöön vuonna 2018
- UTK – Sitovat tariffitiedot – *STT* (päivitys): otettiin käyttöön vuonna 2019
- UTK – Valtuutetut talouden toimijat – *AEO* (päivitys): otettiin käyttöön vuonna 2019
- UTK – Vakioitu tietojenvaihto erityismenettelyjä varten – *INF* (uusi): otettiin käyttöön vuonna 2020
- UTK – Tuontivalvontajärjestelmä 2 – julkaisu 1 – *ICS2 – julkaisu 1* (päivitys): otettiin käyttöön vuonna 2021.

4.2 Käynnissä olevat hankkeet

Tässä kertomuksessa tuodaan esiin käynnissä olevien hankkeiden toteuttamisessa vuonna 2023 aikaansaatuja saavutuksia ja kohdattuja haasteita.

Jäljempänä 4.2.1 jaksossa on yleiskatsaus **kuudesta Euroopan laajuisesta hankkeesta**, joiden suunniteltu käyttöönotto on vuosina 2023–2025. Niistä neljän käyttöönoton aikaväli päättyi vuonna 2023 UTK:n vuoden 2019 työohjelman mukaisesti. Sitä kuitenkin tarkistettiin vuonna 2023, koska eräät jäsenvaltiot ilmoittivat vaikeuksista UTK:n työohjelman noudattamisessa.

Jäljempänä 4.2.2 jaksossa kuvataan seuraavien **kolmen kansallisen hankkeen** toteuttamista: *saapumistiedonanto*, *esittämistiedonanto* ja *väliaikainen varastointi*; *erityismenettelyt* ja *kansalliset tuontijärjestelmät*. Näiden hankkeiden oli alun perin tarkoitus olla UTK:n mukaisesti toiminnassa 31. joulukuuta 2022 mennessä. Aiemmissa UTK:n vuotuisissa edistymiskertomuksissa on jo todettu, että useat jäsenvaltiot ovat pyytäneet UTK:n 6 artiklan 4 kohdan mukaista poikkeusta, koska ne eivät

kyenneet noudattamaan tätä määräaikaa. Komissio antoi 1. helmikuuta 2023 täytäntöönpanopäätöksiä poikkeusten myöntämisestä tietyille jäsenvaltioille, ja pidensi määräaikaa 31. joulukuuta 2023 saakka.

4.2.1 Euroopan laajuiset hankkeet

Euroopan laajuisilla hankkeilla on erityinen rakenne, sillä ne voivat sisältää sekä keskitettyjä että kansallisia osia ja useita vaiheita. Kuten UTK:n 278 artiklan 3 kohdassa todetaan, niiden on oltava toiminnassa viimeistään 31. joulukuuta 2025. Seuraavassa esitetään kunkin hankkeen lyhyt kuvaus ja edistyminen.

1) **UTK – Vakuuksien hallinta** – GUM (uusi): Hankkeen tarkoituksena on varmistaa erityyppisten vakuuksien reaaliaikainen jakaminen ja hallinnointi kaikkialla EU:ssa. Tavoitteena on erityisesti parantaa vakuuksien käsittelynopeutta, jäljitettävyyttä ja valvontaa tullitoimipaikkojen välillä.

   Edistyminen: Vuonna 2023 yritysten saataville asetettiin ohjeasiakirja, verkko-oppimismoduuli ja tietotekniikkakoulutusta. *GUM-järjestelmän osan 1* viivästymisen riski on alhainen. Se on määrä ottaa keskitetysti käyttöön 11. maaliskuuta 2024 mennessä.

   GUM-järjestelmän osan 2 suhteen jäsenvaltioiden on määrä luoda toimivat yhteydet keskeiseen osaan maaliskuun 2024 ja kesäkuun 2025 välisenä aikana. Jäsenvaltiot ovat pääosin ilmoittaneet, että hankkeen viivästymisen riski on alhainen. Seitsemän jäsenvaltiota ilmoitti vuoden 2023 toiseen neljännekseen mennessä, että niiden kansallinen osa on otettu käyttöön. Muissa jäsenvaltioissa työ on kesken. Kahdessa jäsenvaltiossa on odotettavissa viivästyksiä välitavoitteen saavuttamisessa.

2) **UTK – Tuontivalvontajärjestelmä 2** – *ICS2* (päivitys): Hankkeen tarkoituksena on lisätä toimitusketjun turvallisuutta parantamalla lastin ennakkoilmoituksissa olevien tietojen laatua, rekisteröintiä, saatavuutta ja jakamista.

   Edistyminen: *ICS2-järjestelmän julkaisulla 2* laajennetaan järjestelmän soveltamisala koskemaan kaikkea rahtia (mukaan lukien posti- ja pikarahtilähetykset), joka saapuu EU:hun ilmateitse.

   Komissio otti keskitetyn *ICS2-järjestelmän julkaisun 2* käyttöön 1. maaliskuuta 2023 lakisääteisen määräajan mukaisesti.

   Tarkasteltaessa jäsenvaltioiden valmiuksia toteuttaa oma osansa voidaan todeta, että 12 jäsenvaltiota on ottanut *ICS2-järjestelmän julkaisun 2* käyttöön 1. maaliskuuta 2023 mennessä. Kaikkiaan 12 muulle jäsenvaltiolle myönnettiin poikkeuksia, joilla käyttöönoton määräaikaa pidennettiin 30. kesäkuuta 2023 saakka[7], koska käyttöönoton viivästymisen riski oli korkea. Vuoden 2023 loppuun mennessä julkaisu 2 oli toiminnassa 26 jäsenvaltiossa. Jäljellä oleva yksi jäsenvaltio ilmoitti aikovansa liittyä järjestelmään vuoden 2024 ensimmäisellä puoliskolla.

   Kaupan alan toimijat ovat asteittain siirtyneet käyttämään uutta julkaisua lokakuuhun 2023 mennessä, mutta noin 40 lentoliikenteen harjoittajaa ei kuitenkaan ollut ottanut julkaisua käyttöön vuoden loppuun mennessä. Jäsenvaltiot vastaavat siitä, että talouden toimijat noudattavat ICS2-järjestelmää. Komissio, jäsenvaltiot ja asiaankuuluvat toimialajärjestöt valvovat, että talouden toimijat ottavat eri julkaisut käyttöön. Komissio on kehottanut jäsenvaltioita ryhtymään kaikki tarvittaviin toimiin (esim. määräämään seuraamuksia), jos talouden toimijat eivät täytä vaatimuksia.

   ICS2-järjestelmän julkaisun 3 kehittäminen on aloitettu suunnitellusti. Useimmat jäsenvaltiot ilmoittivat, että hankkeen riski on alhainen ja että se etenee tavoitteiden

[7] Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2023/438, annettu 24 päivänä helmikuuta 2023, tiettyjen jäsenvaltioiden Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 nojalla pyytämän poikkeuksen myöntämisestä muiden menetelmien kuin sähköisten tietojenkäsittelymenetelmien käyttämiseksi tietojen vaihtamiseen ja tallentamiseen tuontivalvontajärjestelmä 2:n julkaisua 2 varten (EUVL L 63, 28.2.2023, s. 56–58).

mukaisesti, jolloin koko järjestelmä otettaisiin käyttöön UTK:n työohjelmassa määritettyyn päivämäärään mennessä.

3) **UTK – Unioniaseman selvitys** – *PoUS* (uusi): Hankkeen tarkoituksena on tallentaa, hallinnoida ja poimia kaikki selvitykset, jotka kaupan alan toimijat antavat todistaakseen tavaroidensa unioniaseman. Hanke on riippuvainen UTK:n tullikäyttöön tarkoitetusta tavaraluettelosta ja eurooppalaisesta merenkulkualan yhdennetystä palveluympäristöstä (EMSWe), joten se toteutetaan kahdessa eri vaiheessa epäjohdonmukaisuuksien ja riskien minimoimiseksi.

   Edistyminen: *PoUS-järjestelmän vaiheen 1* on tarkoitus olla toiminnassa 1. maaliskuuta 2024 mennessä. Viivästymisen riski on alhainen.

   Komissio saattoi *PoUS-järjestelmän vaiheen 2* tekniset eritelmät päätökseen vuoden 2023 toisella neljänneksellä, ja vaatimustenmukaisuustestaukseen liittyvien toimien on tarkoitus päättyä vuoden 2025 kolmannella neljänneksellä. Hankkeen toteutuminen etenee komissiossa aikataulun mukaisesti. Koska *PoUS-järjestelmän vaiheen 2* tullikäyttöön tarkoitetun tavaraluettelon (CGM) käyttöönottopäivä (2. kesäkuuta 2025) ja eurooppalaisen merenkulkualan yhdennetyn palveluympäristön (EMSWe) käyttöönottopäivä (15. elokuuta 2025) eivät olleet samat, nämä määräpäivät yhdenmukaistettiin UTK:n uudessa työohjelmassa. Molemmat on nyt otettava käyttöön viimeistään 15. elokuuta 2025[8]. Hankkeen viivästymisen riski on keskimääräinen EMSWe:n täytäntöönpanon edistymistä koskevien ongelmien vuoksi.

4) **UTK – Keskitetty tulliselvitys tuonnissa** – *CCI* (uusi): Hankkeen tarkoituksena on mahdollistaa, että talouden toimijat voivat asettaa tavarat tullimenettelyyn antamalla sijoittautumispaikassaan tulli-ilmoituksen tavaroista, jotka esitetään tullille toisessa jäsenvaltiossa. CCI-järjestelmä perustuu uusiin *kansallisiin tuontijärjestelmiin*, ja sillä automatisoidaan keskitetyt tulliselvitysmenettelyt Euroopan tasolla.

   Edistyminen: *CCI-järjestelmän vaiheen 1* käyttöönotto etenee komissiossa aikataulun mukaisesti. Vaatimustenmukaisuustestaus on parhaillaan käynnissä jäsenvaltioiden kanssa. Hankkeen viivästymisen riskiksi määritettiin keskimääräinen/korkea, koska se on riippuvainen siitä, saavatko jäsenvaltiot valmiiksi kansallisen tuontijärjestelmän (NIS) päivityksen, joka on CCI-järjestelmän käyttöönoton ennakkoedellytys.

   CCI-järjestelmän vaiheen 1 käyttöönoton on ilmoitettu viivästyvän pidempään kuin 1. joulukuuta 2023. Sen vuoksi komissio on ottanut käyttöön uuden vaiheittaisen lähestymistavan, jossa asetetaan etusijalle vakiomuotoiset ilmoitukset ja vapaus valita sanoman tyyppi. Lisäksi *CCI-järjestelmän vaiheen 1*[9] määräaikaa pidennetään siten, että käyttöönoton lopullinen määräpäivä on UTK:n uudessa työohjelmassa vahvistettu 1. heinäkuuta 2024.

   Komissio viimeisteli *CCI-järjestelmän vaiheen 2* tekniset eritelmät vuonna 2022 eli hyvissä ajoin ennen lokakuussa 2023 alkavan käyttöönoton aikavälin käynnistymistä. Aikaväli päättyy2. kesäkuuta 2025.

   Koko CCI-järjestelmän valmistumista arvioitaessa useimmat jäsenvaltiot ilmoittivat, että järjestelmäkehitys edistyy ja että *CCI-järjestelmän vaihetta 2* koskeva määräaika huomioon ottaen hankkeen viivästymisen riski on keskimääräinen.

   Osa jäsenvaltioista on ilmoittanut aikovansa ottaa *CCI-järjestelmän vaiheen 1* ja *vaiheen 2* käyttöön yhtä aikaa.

5) **UTK – Uusi tietokoneavusteinen passitusjärjestelmä** – *NCTS* (päivitys): Hankkeen tarkoituksena on saattaa nykyinen unionin passitusjärjestelmä ja yhteinen passitusjärjestelmä

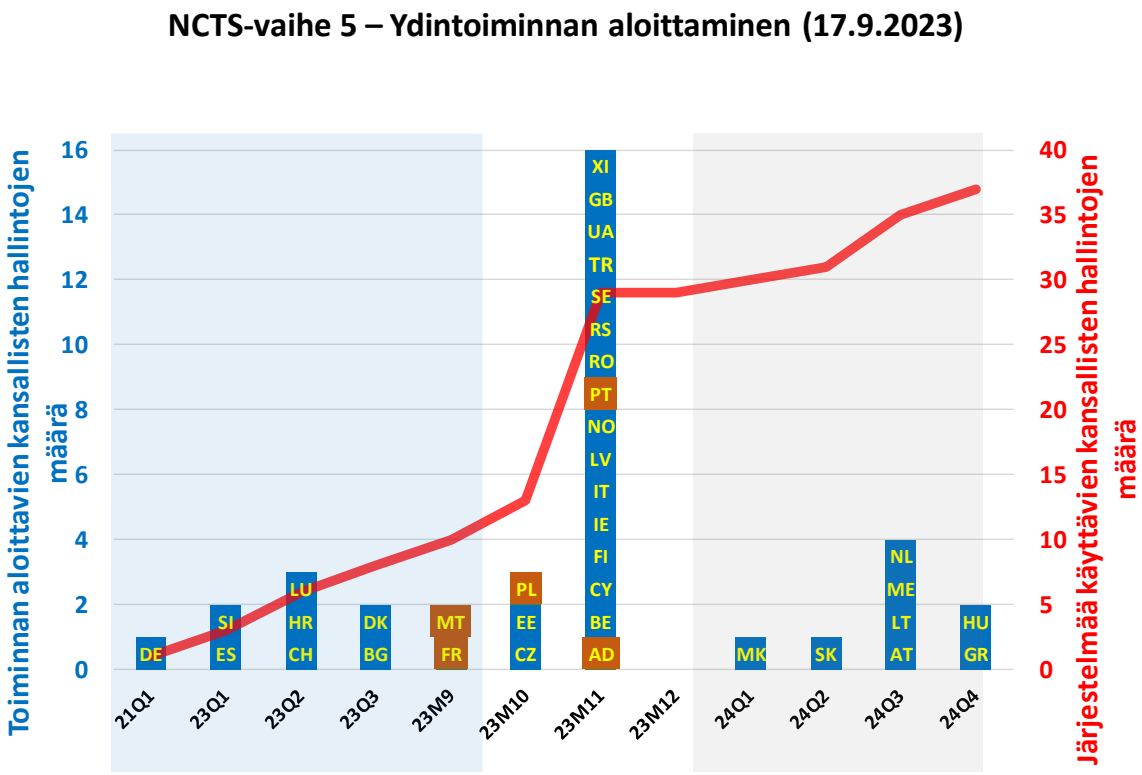
[8] Päivämäärä on päivitetty vuonna 2023 tarkistetussa UTK:n työohjelmassa.

[9] Lähestymistapa esitettiin vuonna 2023 tarkistetussa UTK:n työohjelmassa ja tullin monivuotisen strategisessa suunnitelmassa (MASP-C). *CCI-järjestelmän vaiheen 1* käyttöönoton aikavälin on tarkoitus päättyä vuoden 2024 toisen neljänneksen lopussa, joten sen käyttöönoton lopullinen määräpäivä on 1. heinäkuuta 2024.

vastaamaan UTK:n uusia säännöksiä, kuten UTK:n uusia datavaatimuksia ja muiden järjestelmien kanssa yhteisiä rajapintoja.

Edistyminen: *NCTS-järjestelmän vaiheen 5* osalta on yleisesti ottaen saavutettu merkittävää edistymistä. Hankkeen viivästymisen riskiksi määritettiin kuitenkin korkea, koska osa jäsenvaltioista ei kyennyt noudattamaan käyttöönoton määräaikaa (1. joulukuuta 2023). Sen vuoksi UTK:n uudessa työohjelmassa sovittiin uudesta lähestymistavasta. Tämä tarkoittaa, että *NCTS-järjestelmän vaihe 5* voidaan toteuttaa kahdessa vaiheessa: ydintoiminnot 1. joulukuuta 2023 mennessä siten, että toiminnan jatkuvuus on yhdenmukaistettu UTK:n kanssa, ja muut toiminnot 2. joulukuuta 2024 mennessä.

Kyseinen vaihe oli otettu käyttöön kolmessa jäsenvaltiossa helmikuuhun 2023 mennessä ja neljässä muussa jäsenvaltiossa syyskuuhun 2023 mennessä (ks. Figure 1). Kaikki jäsenvaltiot kuutta lukuun ottamatta sitoutuivat siihen, että ne saavat ydintoiminnot toimintaan 1. joulukuuta 2023 mennessä. Useimmat vahvistivat saavansa sekä ydintoiminnot että muut toiminnot täysin toimintavalmiiksi 1. joulukuuta 2024 mennessä.

Kaavio 1 – NCTS-järjestelmän vaiheen 5 käyttöönotto kansallisissa hallinnoissa

NCTS-järjestelmän vaiheen 6 aikataulu on UTK:n uudessa työohjelmassa synkronoitu *ICS2-järjestelmän julkaisun 3*[10] aikataulun kanssa. Uudessa käyttöönoton aikavälissä määritetään selkeä päättymisajankohta NCTS-vaiheelle 5. Näiden muutosten pitäisi poistaa viivästysten riski ja antaa jäsenvaltioille ja kaupan alan toimijoille mahdollisuus määritellä oma strategiansa ja toimensa siten, että ne ovat valmiita uusiin määräaikoihin mennessä. Siksi

[10] UTK:n uuden työohjelman mukaisesti *NCTS-järjestelmän vaihe 5* on kokonaan käytössä 21. helmikuuta 2025 mennessä. Siirtymisen *NCTS-järjestelmän vaiheesta 5 vaiheeseen 6* on määrä tapahtua 1. maaliskuuta 2025 ja 1. syyskuuta 2025 välisenä aikana. Saman ajanjakson aikana siirrytään *ICS2-järjestelmän julkaisusta 2 julkaisuun 3*, mikä mahdollistaa näiden järjestelmien välisen synkronoinnin.

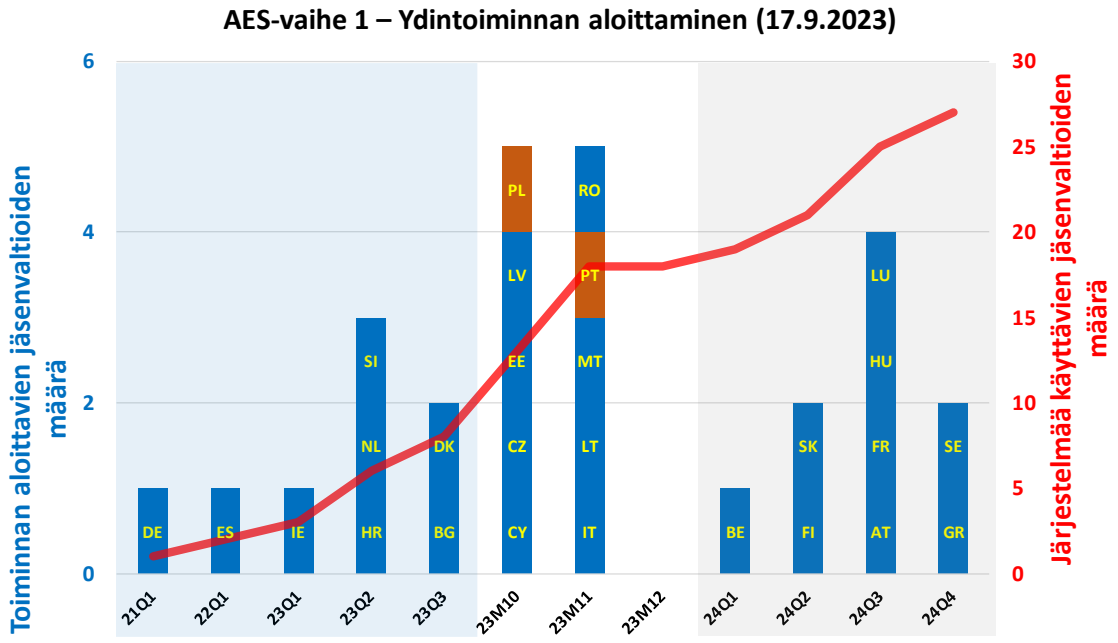
riski siitä, että tätä hanketta ei saataisi päätökseen 1. syyskuuta 2025 mennessä, on nyt vain alhainen.

6) **UTK – Automaattinen vientijärjestelmä** – AES (päivitys) Hankkeen tarkoituksena on panna täytäntöön tavaroiden vientiä ja poistumista koskevat UTK:n vaatimukset.

Edistyminen: Jäsenvaltiot ilmoittivat AES-järjestelmän osalta, että ne olivat edistyneet merkittävästi kansallisten vientisovellustensa käyttöönotossa vuonna 2023. Osa jäsenvaltioista ei kuitenkaan kyennyt noudattamaan käyttöönoton määräaikaa (1. joulukuuta 2023), minkä vuoksi UTK:n työohjelmassa esitettiin tarkistettu suunnitelma ja hankkeen viivästymisen riskiksi määritettiin korkea. AES-järjestelmä voidaan panna täytäntöön kolmessa vaiheessa: ensin ydintoiminnot (1. joulukuuta 2023), sitten rajapinta valmisteveron alaisten tuotteiden siirtojen valvontajärjestelmän kanssa (helmikuu 2024) ja lopuksi muut kuin ydintoiminnot (2. joulukuuta 2024).

Näiden muutosten pitäisi poistaa viivästysten riski ja antaa jäsenvaltioille ja kaupan alan toimijoille mahdollisuus määritellä strategia uusien määräaikojen noudattamiseksi, koska muutoin järjestelmän oikea-aikaiseen toteuttamiseen vuoden 2024 mennessä liittyy keskimääräinen tai korkea riski.

KuvastaFigure 2 käy ilmi, että kahdeksan jäsenvaltiota oli käynnistänyt AES-järjestelmän kansainväliset toiminnot syyskuuhun 2023 mennessä. Kahdeksan muuta jäsenvaltiota ja komissio ovat parhaillaan toteuttamassa käyttöönottosuunnitelmiaan sen varmistamiseksi, että järjestelmän toiminta alkaa aikataulussa. Useimmat jäsenvaltiot vahvistivat sitoutuvansa saamaan ydintoiminnot toimintaan 1. joulukuuta 2023 mennessä ja muut toiminnot 2. joulukuuta 2024 mennessä.

Kaavio 2 – AES-järjestelmän käyttöönotto jäsenvaltioissa

Yhteenvetona voidaan todeta, että jäljellä olevissa Euroopan laajuisissa hankkeissa komissio on edelleen saavuttamassa UTK:ssa ja UTK:n työohjelmassa sovitut lakisääteiset määräajat. Näiden Euroopan laajuisten järjestelmien kansallisten osien käyttöönotossa on kuitenkin havaittu vakavia viivästyksiin liittyviä riskejä jäsenvaltioissa. Ne koskevat erityisesti *CCI-järjestelmän vaihetta 1*, *AES-järjestelmää* ja *NCTS-järjestelmän vaihetta 5*. Näihin riskeihin on kuitenkin osittain puututtu UTK:n uudessa työohjelmassa (ks. 4.3 jakso).

4.2.2 Kansalliset hankkeet

Jäsenvaltioiden oli määrä saattaa päätökseen **kolmen täysin kansallisen hankkeensa**[11] päivitys päätökseen 31. joulukuuta 2022 mennessä UTK:n 278 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Kaikkiaan 22 jäsenvaltiota ei kuitenkaan kyennyt noudattamaan tätä määräaikaa, ja niille myönnettiin niiden pyynnöstä poikkeus, jolla käyttöönoton määräaikaa pidennettiin 31. joulukuuta 2023 saakka[12].

Kunkin kansallisen hankkeen edistyminen esitetään seuraavissa kohdissa ja kaaviossa 3.

1) **UTK – Saapumistiedonanto, esittämistiedonanto ja väliaikainen varastointi** (*AN, PN ja TS*) (päivitys): Hankkeen tarkoituksena on automatisoida kansalliset saapumisprosessit.

   Edistyminen: Edellisissä UTK:n vuotuisissa edistymiskertomuksissa todettiin, että kansallisten järjestelmien toteuttaminen aikataulun mukaisesti on epävarmaa. Useimmat jäsenvaltiot saattoivat täytäntöönpanon päätökseen vuoden 2023 loppuun mennessä. Lisätietoja on tämän kertomuksen liitteenä olevan komission yksiköiden valmisteluasiakirjan 3.1.2 jaksossa.

2) **UTK – Kansalliset tuontijärjestelmät –** *NIS* (päivitys): Hankkeen tarkoituksena on panna täytäntöön kaikki UTK:ssa vahvistetut tuontiin liittyvät prosessi- ja datavaatimukset.

   Edistyminen: Useat jäsenvaltiot ovat vuodesta 2022 alkaen ilmoittaneet, että hankkeen oikea-aikaiseen toteuttamiseen liittyy riskejä, minkä vuoksi niille on myönnetty poikkeuksia. Vuoden 2023 loppuun mennessä 19 jäsenvaltiota oli ottanut käyttöön kansallisen tuontijärjestelmän. Muutamat jäsenvaltiot tarvitsevat vielä uuden päivityksen, jotta hanke voidaan saattaa kokonaan päätökseen, ja osa jäsenvaltioista ei saa täytäntöönpanoa valmiiksi vuoden 2023 loppuun (poikkeuksen päättymiseen) mennessä. Lisätietoja on tämän kertomuksen liitteenä olevan komission yksiköiden valmisteluasiakirjan 3.2.2 jaksossa.

3) **UTK – Erityismenettelyt** – *SP* (päivitys): Hankkeen tarkoituksena on yhdenmukaistaa erityismenettelyjä (tullivarastointi, tietty käyttötarkoitus, väliaikainen maahantuonti sekä sisäinen ja ulkoinen jalostus).

   Edistyminen: Kun otetaan huomioon keskinäinen riippuvuus *kansallisten tuontijärjestelmien* kanssa, 21 jäsenvaltiota oli saattanut *SP IMP -järjestelmän* päätökseen vuoden 2023 loppuun mennessä. Lisätietoja on tämän kertomuksen liitteenä olevan komission yksiköiden valmisteluasiakirjan 3.3.2 ja 3.4.2 jaksossa.

[11] Tämä aikataulu ei kuitenkaan koske kansallisten erityismenettelyjen järjestelmän vientiosaa, jonka toiminta ja suunnittelu liittyvät automaattiseen vientijärjestelmään (AES).

[12] Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2023/235, annettu 1 päivänä helmikuuta 2023, tiettyjen jäsenvaltioiden Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 nojalla pyytämän poikkeuksen myöntämisestä muiden menetelmien kuin sähköisten tietojenkäsittelymenetelmien käyttämiseksi meri- tai ilma-aluksen saapumistiedonantoa koskevien tietojen vaihtamiseen ja tallentamiseen (EUVL L 32, 3.2.2023, s. 220–222).
Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2023/234, annettu 1 päivänä helmikuuta 2023, tiettyjen jäsenvaltioiden Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 nojalla pyytämän poikkeuksen myöntämisestä muiden menetelmien kuin sähköisten tietojenkäsittelymenetelmien käyttämiseksi unionin tullialueelle tuotuihin tavaroihin liittyvää esittämistiedonantoa koskevien tietojen vaihtamiseen ja tallentamiseen (EUVL L 32, 3.2.2023, s. 217–219).
Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2023/236, annettu 1 päivänä helmikuuta 2023, tiettyjen jäsenvaltioiden Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 nojalla pyytämän poikkeuksen myöntämisestä muiden menetelmien kuin sähköisten tietojenkäsittelymenetelmien käyttämiseksi tullille muista kuin unionitavaroista esitettävää väliaikaisen varastoinnin ilmoitusta koskevien tietojen vaihtamiseen ja tallentamiseen (EUVL L 32, 3.2.2023, s. 223–225).
Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2023/237, annettu 1 päivänä helmikuuta 2023, tiettyjen jäsenvaltioiden pyytämän poikkeuksen myöntämisestä muiden menetelmien kuin sähköisten tietojenkäsittelymenetelmien käyttämiseksi unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 158, 162, 163, 166, 167, 170–174, 201, 240, 250, 254 ja 256 artiklassa säädettyyn unionin tullialueelle tuotuja tavaroita koskevaan tulli-ilmoitukseen liittyvien tietojen vaihtamiseen ja tallentamiseen (EUVL L 32, 3.2.2023, s. 226–228).

	AN	PN	TS	NIS	SP IMP
UTK:n työohjelman määräaika	31.12.2022 pidennetty 31.12.2023 saakka[1]			31.12.2022 pidennetty 31.12.2023 saakka[2]	
AT	Ei sovelleta	21.6.2023	Ei saatavilla	Ei saatavilla	3.2.2025
BE	30.6.2023	5.7.2023	29.11.2023	6.12.2023	6.12.2023
BG	1.3.2023	23.10.2023	23.10.2023	23.10.2023	23.10.2023
CY	7.11.2023	7.11.2023	7.11.2023	7.11.2023	7.11.2023
CZ	1.3.2023	1.3.2023	31.12.2023	1.12.2024	1.12.2024
DE	1.3.2023	6.3.2021	6.3.2021	6.3.2021	6.3.2021
DK	31.10.2023	31.10.2023	15.10.2024	15.10.2024	15.10.2024
EE	1.10.2023	1.10.2023	1.10.2023	1.7.2021	1.7.2021
ES	Ei sovelleta	1.3.2024	1.3.2024	30.9.2023	30.9.2022
FI	31.3.2023	31.3.2021	31.12.2022	31.12.2019	30.12.2022
FR	1.7.2023	6.3.2024	6.3.2024	31.12.2024	30.9.2023
GR	31.12.2024	31.12.2024	31.12.2024	31.12.2022	31.12.2024
HR	1.7.2023	1.3.2023	1.12.2022	1.1.2023	1.1.2023
HU	31.12.2023	31.12.2023	31.12.2023	12.10.2023	12.10.2023
IE	Ei sovelleta	23.11.2020	23.11.2020	24.6.2024	23.11.2020
IT	13.12.2022	13.12.2022	13.12.2022	1.7.2021	1.7.2021
LT	1.3.2023	28.2.2023	31.10.2023	31.12.2023	31.12.2023
LU	1.3.2023	10.1.2023	10.1.2023	2.5.2023	2.5.2023
LV	24.9.2017	24.9.2017	24.9.2017	3.6.2018	3.6.2018
MT	1.6.2024	1.6.2024	1.6.2024	1.2.2025	1.2.2025
NL	1.7.2023	1.12.2023	1.12.2023	1.4.2022	1.4.2022
PL	1.12.2023	31.12.2023	31.12.2023	31.12.2023	1.7.2021
PT	28.10.2024	28.10.2024	28.10.2024	28.10.2024	28.10.2024
RO	1.10.2023	1.10.2023	1.10.2023	1.10.2023	31.12.2023
SE	1.3.2023	27.9.2023	1.10.2024	15.3.2022	20.6.2023
SI	1.3.2023	1.3.2023	30.11.2023	1.1.2022	1.1.2022
SK	1.3.2023	1.10.2023	2.6.2025	1.1.2025	11.6.2016

Selite	
	UTK:n työohjelman, 1. heinäkuuta 2024 mennessä tehtävän päivityksen ja/tai myönnetyn poikkeuksen mukaisesti
	UTK:n työohjelmassa vahvistetun määräajan ja/tai myönnetyn poikkeuksen jälkeen
	Ei saatavilla

(1) Määräaika päättyy 31. joulukuuta 2023 niiden jäsenvaltioiden osalta, joille oli myönnetty poikkeus.
(2) Määräaika päättyy 31. joulukuuta 2023 niiden jäsenvaltioiden osalta, joille oli myönnetty poikkeus, tai 1. heinäkuuta 2024, kun sovelletaan komission delegoidun asetuksen (EU) 2015/2446 2 artiklan 4 a kohtaa; jälkimmäinen koskee esimerkiksi Bulgariaa, Irlantia ja Puolaa.

Kaavio 3 – Kansallisten saapumis- tai tuontijärjestelmien käyttöönoton aikataulu

Yhteenvetona voidaan todeta, että jäsenvaltiot ovat saattamassa kolmen täysin kansallisen hankkeensa päivityksen päätökseen. Useimmat jäsenvaltiot ennakoivat ottavansa järjestelmänsä käyttöön vuoden 2023 loppuun mennessä myönnetyn poikkeuksen määräajan mukaisesti. Huomattavan moni jäsenvaltio ilmoitti kuitenkin edelleen lisäviivästyksistä, jotka koskivat pääasiassa väliaikaista varastointia ja kansallisia tuontijärjestelmiä. Tämän seurauksena käyttöönotto lykkääntyi vuoden 2023 jälkeiseen aikaan, mikä vaikuttaa muihinkin aloihin.

Kansallisten saapumistietojärjestelmien (saapumistiedonanto / esittämistiedonanto / väliaikainen varastointi) käyttöönoton viivästyminen häiritsee ICS2-järjestelmän päästä päähän -sykliä ja tukiprosesseja, vaikuttaa toimitusketjuihin ja lisää väliaikaisen ratkaisun luomisesta talouden toimijoille aiheutuvia kustannuksia.

Kansallisen tuontijärjestelmän päivityksen viivästyminen vaikuttaa kielteisesti myös talouden toimijoihin, sillä se lykkää kaikkien tuonnin yhteydessä tarvittavien toimintojen käyttöönottoa ja sellaisten muodollisuuksien yksinkertaistamista, joista olisi hyötyä talouden toimijoille. Yksi näistä on ilmoittajan kirjanpitoon tehtävä merkintä. Lisäksi päivitys on tärkeä ennakkoedellytys CCI-järjestelmään liittyvän sähköisen järjestelmän käyttöönotolle.

Viivästyksiä kuvaillaan tarkemmin komission yksiköiden valmisteluasiakirjan 3.2 jaksossa.

4.3 Tietoteknisten UTK-hankkeiden täytäntöönpanon viivästymisen riski

Tässä kertomuksessa erotetaan toisistaan komission ja jäsenvaltioiden saavuttama edistyminen. **Komission** kehitystyö **etenee suunnitellusti**. Sen osalta ei ole havaittu viivästyksiä, joiden vuoksi käyttöönotto tapahtuisi lakisääteisen määräajan jälkeen, eikä riskejä, jotka voisivat aiheuttaa käyttöönoton viivästymisen. Jäsenvaltioiden kokemat viivästykset vaikuttavat Euroopan laajuisten järjestelmien, kuten *ICS2*-, *CCI*-, *NCTS*- ja *AES-järjestelmien*, käyttöönoton edistymiseen kokonaisuudessaan, mikä puolestaan vaikuttaa komission vastuulle kuuluviin toimiin. Tämän vuoksi Euroopan laajuisissa hankkeissa on varattu enemmän investointiresursseja vaatimustenmukaisuustestaukseen liittyvään toimintaan sekä koordinointi- ja tukitoimiin. Samasta syystä on myös tarjottu enemmän tukea vaihtoehtoisiin kansallisiin kehittämis- ja käyttöönottojärjestelmiin ja seurantaan sekä siihen, että keskeisiä osia on ylläpidettävä pidempään siirtymäkausien aikana.

Useimmat **jäsenvaltiot edistyvät vähitellen** niiden vastuulle kuuluvissa kehittämistoimissa, joskin osa hitaammin kuin alun perin suunniteltiin. Tämän vuoksi joidenkin kansallisten ja Euroopan laajuisten hankkeiden **ilmoitettiin viivästyvän, minkä vuoksi ne eivät valmistu lakisääteisissä tai poikkeusten mukaisissa määräajoissa.**

Jäsenvaltiot perustelivat viivästyksiä monin eri tavoin. Suurin osa syistä on toistuvia, mikä johtaa jäsenvaltioiden järjestelmäkehityksen viivästymiseen. Tällaisia syitä ovat muun muassa taloudellisten ja henkilöresurssien puute, kilpailevat painopisteet ja Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen vaikutus tullialaan. Muita jäsenvaltioiden ilmoittamia syitä ovat kansallisten tietoteknisten infrastruktuurien kyvyttömyys vastata hankkeiden teknisiin tarpeisiin, toimeksisaajien valmiuksiin liittyvät ongelmat ja riippuvuudet muista sidosryhmistä, talouden toimijoiden kanssa suoritettava siirtyminen ja testaaminen, töiden ulkoistamista koskevat viivästyneet tai epäonnistuneet tarjouspyynnöt, työläät hankintamenettelyt, hallintoon liittyvät ongelmat ja UTK-hankkeiden monimutkaiset järjestelmäintegroinnit.

Komissio toimitti Euroopan laajuisten järjestelmien toiminnalliset ja tekniset eritelmät ajoissa UTK:n työohjelman mukaisesti. Tästä huolimatta muutamissa jäsenvaltioissa ei ole vieläkään saatu päätökseen tarjouskilpailuja tai niiden kansallisissa hankintaprosesseissa on merkittäviä ongelmia, jotka vaikuttavat järjestelmien toteuttamiseen aikataulussa.

Jäsenvaltioiden ja komission välillä on järjestetty kahdenvälisiä kokouksia, jotta ongelmista voitiin keskustella ja niihin voitiin puuttua ja jotta voitiin korostaa, että UTK-hankkeet on tärkeää asettaa etusijalle. Tältä osin komissio antoi myös neuvoja mahdollisista jatkotoimista ja -toimenpiteistä. **Kaikkiaan 22 jäsenvaltiota toimitti komissiolle UTK:n 6 artiklan 4 kohdan mukaisen virallisen poikkeuspyynnön**, koska niiden **kansalliset hankkeet** eivät valmistu lakisääteisissä määräajoissa. Komissio arvioi pyynnöt ja niissä toimitetut erityistilannetta koskevat perustelut ja hyväksyi **täytäntöönpanopäätökset**, joilla **pyynnön esittäneille jäsenvaltioille** myönnettiin poikkeukset. *Saapumistiedonantoa, esittämistiedonantoa, väliaikaista varastointia, kansallista tuontijärjestelmää* ja

erityismenettelyjen osaa 2 koskevilla poikkeuksilla määräaikaa pidennettiin 31. joulukuuta 2023[13] saakka ja *ICS2-järjestelmän julkaisua 2* koskevalla poikkeuksella 30. kesäkuuta 2023 saakka.

Jäljempänä esitetään yleiskatsaus jäsenvaltioille myönnetyistä poikkeuksista.

- Seuraaville jäsenvaltioille on myönnetty ***saapumistiedonannon*** täytäntöönpanoa koskeva poikkeus: Belgia, Bulgaria, Tšekki, Tanska, Viro, Kreikka, Espanja, Ranska, Kroatia, Kypros, Luxemburg, Unkari, Malta, Alankomaat, Itävalta, Puola, Portugali, Romania, Slovenia, Slovakia ja Ruotsi. Samaan aikaan Bulgaria, Saksa, Viro, Espanja, Ranska, Kroatia, Kypros, Liettua, Luxemburg, Unkari, Alankomaat, Slovenia, Suomi ja Ruotsi ovat ilmoittaneet aikovansa käyttää *ICS2-järjestelmän julkaisuun 2* sisällytettyä *saapumistiedonantoa* (käyttöönotto 1. maaliskuuta 2023 tai poikkeuksen saaneilla jäsenvaltioilla 30. kesäkuuta 2023). Saksa ja Irlanti ilmoittivat, etteivät ne voi soveltaa *saapumistiedonantoa*.

- Seuraaville jäsenvaltioille on myönnetty ***esittämistiedonannon*** täytäntöönpanoa koskeva poikkeus: Belgia, Tšekki, Tanska, Viro, Kreikka, Espanja, Ranska, Kroatia, Kypros, Luxemburg, Unkari, Malta, Alankomaat, Itävalta, Puola, Portugali, Romania, Slovenia, Slovakia ja Ruotsi.

- Seuraaville jäsenvaltioille on myönnetty ***väliaikaisen varastoinnin*** täytäntöönpanoa koskeva poikkeus: Belgia, Tšekki, Tanska, Viro, Kreikka, Espanja, Ranska, Kroatia, Kypros, Liettua, Luxemburg, Unkari, Malta, Alankomaat, Itävalta, Puola, Portugali, Romania, Slovenia, Slovakia ja Ruotsi. Lisäksi Kreikka ilmoitti tarvitsevansa pidemmän poikkeuksen.

- Seuraaville jäsenvaltioille on myönnetty***kansallisten tuontijärjestelmien*** **päivityksen** täytäntöönpanoa koskeva poikkeus: Bulgaria, Tšekki, Tanska, Kreikka, Espanja, Ranska, Kypros, Liettua, Luxemburg, Unkari, Malta, Alankomaat, Itävalta, Portugali, Romania ja Ruotsi. Nämä viivästykset vaikuttavat Euroopan laajuiseen *CCI-hankkeeseen* ja *erityismenettelyjen osaan 2*, jolla on sama aikataulu kuin **kansallisen tuontijärjestelmän** päivityksellä. Lisäksi Kreikka ja Slovakia ilmoittivat tarvitsevansa pidemmän poikkeuksen.

- Seuraaville jäsenvaltioille on myönnetty***erityismenettelyjen osan 2*** täytäntöönpanoa koskeva poikkeus: Bulgaria, Tšekki, Tanska, Kreikka, Espanja, Ranska, Kypros, Liettua, Luxemburg, Unkari, Malta, Alankomaat, Itävalta, Portugali, Romania ja Ruotsi.

- Seuraaville jäsenvaltioille on myönnetty ***ICS2-järjestelmän julkaisun 2*** täytäntöönpanoa koskeva poikkeus: Belgia, Tanska, Viro, Kreikka, Ranska, Kroatia, Luxemburg, Alankomaat, Itävalta, Puola, Romania ja Ruotsi. Kreikka ja Romania esittivät virallisen pyynnön uudesta poikkeuksesta. Lisäksi Kreikka ja Romania ilmoittivat tarvitsevansa pidemmän poikkeuksen. Romanialla oli vuoden 2023 lopussa edelleen ongelmia tämän julkaisun käyttöönotossa.

Jäsenvaltioilta saatujen tietojen perusteella jäsenvaltiot ovat kyenneet noudattamaan 71:tä prosenttia poikkeusten nojalla myönnetyistä pidennetyistä vuoden 2023 määräajoista. Jäljelle jäävässä 29 prosentissa on edelleen käyttöönottoon liittyviä ongelmia.

Kuten liitteenä olevassa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa todetaan, **useat jäsenvaltiot ilmoittivat komissiolle viivästyksistä Euroopan laajuisissa hankkeissa:**

- Seuraavat jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet aikovansa panna ***erityismenettelyjen osan 1*** täytäntöön vasta UTK:n työohjelmassa vahvistetun määräajan jälkeen: Kreikka, Ranska, Luxemburg, Unkari, Malta, Portugali, Slovakia, Suomi ja Ruotsi. Lisätietoja on tämän kertomuksen liitteenä olevan komission yksiköiden valmisteluasiakirjan 3.3 jaksossa.

- Seuraavat jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet panevansa ***ICS2-järjestelmän julkaisun 3*** täytäntöön vasta UTK:n työohjelmassa vahvistetun määräajan jälkeen[14]: Irlanti, Ranska, Kroatia, Malta,

[13] Muissa liikennemuodoissa kuin ilmaliikenteessä saapumistiedonantoa, esittämistiedonantoa ja väliaikaista varastointia koskevat poikkeukset ovat voimassa 29. helmikuuta 2024 saakka.

[14] Vuonna 2023 tarkistetussa UTK:n työohjelmassa koko *ICS2-järjestelmän julkaisun 3* käyttöönoton määräajaksi vahvistetaan 3. kesäkuuta 2024 kaikkien jäsenvaltioiden osalta. *ICS2-järjestelmän julkaisu 3* on tarkoitus ottaa käyttöön kolmessa vaiheessa:

Portugali, Slovakia ja Suomi. Lisätietoja on tämän kertomuksen liitteenä olevan komission yksiköiden valmisteluasiakirjan 4.2 jaksossa.

- Seuraavat jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet aikovansa panna ***CCI-järjestelmän vaiheen 1*** täytäntöön vasta UTK:n työohjelmassa vahvistetun määräajan jälkeen[15]: Belgia, Tšekki, Tanska, Saksa, Irlanti, Espanja, Kroatia, Latvia, Liettua, Luxemburg, Unkari, Malta, Alankomaat, Portugali, Slovenia, Slovakia ja Suomi. Lisäksi Belgia, Saksa, Viro, Kreikka, Espanja, Alankomaat ja Suomi ilmoittivat aikovansa ottaa ***CCI-järjestelmän vaiheen 2*** käyttöön vasta UTK:n työohjelmassa vahvistetun määräajan jälkeen. Lisätietoja on tämän kertomuksen liitteenä olevan komission yksiköiden valmisteluasiakirjan 3.6 ja 4.4 jaksossa.

- Irlanti, Kreikka, Espanja, Latvia, Liettua, Unkari, Malta, Alankomaat, Itävalta, Portugali, Slovakia, Suomi ja Ruotsi ilmoittivat, että ***NCTS-järjestelmän vaiheen 5*** täytäntöönpano myöhästyy UTK:n työohjelmassa vahvistetusta määräajasta[16]. Lisätietoja on tämän kertomuksen liitteenä olevan komission yksiköiden valmisteluasiakirjan 3.7 jaksossa.

- Belgia, Kreikka, Ranska, Luxemburg, Unkari, Malta, Itävalta, Portugali, Slovakia, Suomi ja Ruotsi ilmoittivat aikovansa panna ***AES-järjestelmän osan 1*** täytäntöön vasta UTK:n työohjelmassa vahvistetun määräajan jälkeen[17]. Lisätietoja on tämän kertomuksen liitteenä olevan asiakirjan 3.8 jaksossa.

- Seuraavat jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet aikovansa ***GUM-järjestelmän osan 2*** täytäntöön vasta UTK:n työohjelmassa vahvistetun määräajan jälkeen[18]: Belgia, Tanska, Saksa, Kreikka ja Kroatia. Lisätietoja on tämän kertomuksen liitteenä olevan komission yksiköiden valmisteluasiakirjan 4.1 jaksossa.

Komissio analysoi ja seuraa edellä mainittujen hankkeiden tilannetta hyvin tiiviisti sekä pyrkii lisäämään tukeaan (ks. 4.4 jakso jäljempänä).

Yhteenvetona voidaan todeta, että useimmat jäsenvaltiot pyrkivät toteuttamaan **kansalliset hankkeet** poikkeuksissa vahvistettujen uusien määräaikojen puitteissa. Tietyt jäsenvaltiot ilmoittivat kuitenkin edelleen, etteivät ne voi noudattaa poikkeuksissa vahvistettuja määräaikoja. Nämä viivästykset voivat vaikuttaa kielteisesti myös sellaisten Euroopan laajuisten järjestelmien kansallisten osien toteuttamiseen, joiden täytäntöönpanon määräaika on vuonna 2023, koska lisätoimet on toteutettava lyhyemmässä ajassa. Eräät jäsenvaltiot ilmoittivat viivästyksistä tietyissä hankkeissa, jotka liittyivät **Euroopan laajuisten järjestelmien kansallisten osien** toteuttamiseen.

4.4 Korjaavat toimet

Useimmat jäsenvaltiot ovat edistyneet merkittävästi Euroopan laajuisten järjestelmien kehittämisessä, ja useat jäsenvaltiot pyrkivät ottamaan järjestelmät käyttöön vuoden 2023 loppuun mennessä alkuperäisten määräaikojen ja myönnettyjen poikkeusten mukaisesti. Joissakin jäsenvaltioissa on kuitenkin viivästyksiä, jotka lykkäävät niiden käyttöönottosuunnitelmia käyttöönoton aikavälin loppuun

vaihe 1 kattaa meri- ja sisävesiliikenteen harjoittajat (käyttöönoton aikaväli alkaa 3. kesäkuuta 2024 ja päättyy 4. joulukuuta 2024), vaihe 2 meri- ja sisävesiliikenteen alakonossementin antajat (käyttöönoton aikaväli alkaa 4. joulukuuta 2024 ja päättyy 1. huhtikuuta 2025) ja vaihe 3 maantie- ja rautatieliikenteen harjoittajat (käyttöönoton aikaväli alkaa 1. huhtikuuta 2025 ja päättyy 1. syyskuuta 2025).

[15] Vuonna 2023 tarkistetun UTK:n työohjelman mukaan käyttöönoton aikaväli päättyy 1. heinäkuuta 2024.

[16] Vuonna 2023 tarkistetun UTK:n työohjelman mukaan järjestelmän ydintoimintojen käyttöönoton aikavälin on tarkoitus päättyä 1. joulukuuta 2023 ja muiden toimintojen 2. joulukuuta 2024. Kaikkien jäsenvaltioiden ja kaupan alan toimijoiden olisi käytettävä *NCTS-järjestelmän vaihetta 5* 2. joulukuuta 2024 mennessä. Siirtymäajan on tarkoitus päättyä 21. tammikuuta 2025.

[17] Vuonna 2023 tarkistetun UTK:n työohjelman mukaan käyttöönoton aikavälin on tarkoitus päättyä järjestelmän ydintoimintojen osalta 1. joulukuuta 2023, valmisteveron alaisten tuotteiden tietojenvaihtojärjestelmän (EMCS) yhteentoimivan rajapinnan kehittämisen osalta 13. helmikuuta 2024 ja muiden toimintojen osalta 2. joulukuuta 2024. Kaikkien jäsenvaltioiden ja kaupan alan toimijoiden olisi käytettävä AES-järjestelmää 2. joulukuuta 2024 mennessä. Siirtymäajan on tarkoitus päättyä 11. helmikuuta 2025.

[18] Vuonna 2023 tarkistetun UTK:n työohjelman mukaan *GUM-järjestelmän osa 1* on otettava käyttöön 11. maaliskuuta 2024 mennessä. Jäsenvaltiot voivat määritellä GUM-järjestelmän *osan 2* käyttöönoton aikavälin alkamispäivän, mutta sitä ei saatu ottaa käyttöön ennen 11. maaliskuuta 2024.

tai sen jälkeiseen aikaan. Komissio on kehottanut jäsenvaltioita noudattamaan tiukasti kansallisia hankesuunnitelmiaan, jotta järjestelmät saadaan otettua käyttöön aikataulussa.

Jäsenvaltiot esittivät useita korjaavia toimia (mahdollisiin) viivästyksiin puuttumiseksi ja lakisääteisten määräaikojen noudattamiseksi. Näitä toimia ovat mm. resurssien lisääminen, joustavien menetelmien käyttöönotto, hankkeiden jakaminen vaiheisiin sekä toimittajasuhteiden tehokkuutta parantava ja yhteistyötä edistävä uudelleenjärjestely. Osa jäsenvaltioista taas aikoo parantaa organisaatiorakenteita, virtaviivaistaa prosesseja ja hienosäätää suunnittelua projektinhallinnan ja päätöksenteon parantamiseksi. Näihin toimenpiteisiin viitattiin sekä kansallisten että Euroopan laajuisten hankkeiden kohdalla.

Jäsenvaltioissa tapahtuvien viivästysten vuoksi **komissio on lisännyt tukeaan jäsenvaltioille useilla toimilla**.

Komissio on *ensinnäkin* **parantanut tietoteknisten UTK-ohjelmien valvontaa ja seurantaa** lisäämällä edistymisraporttien toimittamistiheyttä ja järjestämällä kahdenvälisiä johtajatason kokouksia kunkin jäsenvaltion kanssa. UTK:n työohjelman täytäntöönpanoa on käsitelty johdonmukaisesti pääjohtajan vierailujen aikana ja jäsenvaltioiden pääjohtajien kanssa pidetyissä kokouksissa (tullipoliittisessa ryhmässä). Jäsenvaltioita kannustettiin toteuttamaan korjaavia toimenpiteitä ja pyytämään 31. lokakuuta 2023 mennessä rahoitusta teknisen tuen välineestä tullin tietoteknisen kehityksen tukemiseksi.

Komissio käytti edelleen tullin monivuotisen strategisen suunnitelman raportointityökalua kyseisen suunnitelman vuoden 2019 tarkistuksen ja UTK:n vuoden 2019 työohjelman perusteella seuratakseen edistymistä ja hankkeiden päätavoitteita sekä havaitakseen viivästymiset varhaisessa vaiheessa. Raportointityökalu esitetään neljännesvuosittain jäsenvaltioille sähköisen tullin koordinointiryhmässä ja kaupan alan toimijoille kaupan alan yhteydenpitoryhmässä. Lisäksi UTK:n työohjelmaa ja tullin monivuotista strategista suunnitelmaa tarkistetaan samanaikaisesti strategisten tavoitteiden mukaisesti.

Kuten UTK:n työohjelmassa ja vuonna 2019 tarkistetussa tullin monivuotisessa strategisessa suunnitelmassa todetaan, komissio asettaa myös erityisiä välitavoitteita, jotta varmistetaan Euroopan laajuisten hajautettujen järjestelmien sujuva käyttöönotto ja vältetään lisäkustannukset.

Toiseksi komissio on **lisännyt jäsenvaltioille Euroopan laajuisiin järjestelmiin antamaansa tukea** soveltamalla joustavaa ja vaiheittaista menetelmää sähköisten UTK-järjestelmien kehittämiseen ja käyttöönottoon. Siihen sisältyy prototyyppien kehittäminen, nopea ongelmanratkaisu sekä komission ja jäsenvaltioiden tasapuolinen työnjako. Se parantaa järjestelmän laatua ja auttaa saavuttamaan konkreettista edistymistä. Menetelmää on käytetty onnistuneesti *AES-järjestelmää*, *NCTS-järjestelmän vaihetta 5* ja *ICS2-järjestelmää* koskevissa hankkeissa. Jäsenvaltiot ja kaupan alan toimijat ovatkin ottaneet sen hyvin vastaan.

Lisäksi komissio on perustanut sidosryhmien välisen yhteistyömekanismin, jota on käytetty hankkeiden alusta alkaen ja jonka tavoitteena on tehostaa valmistelutoimia, ehkäistä päätöksenteko-ongelmia ja varmistaa avoimuus antamalla säännöllisiä päivityksiä hankkeista.

Komissio on myös edelleen jatkanut kunkin Euroopan laajuisen järjestelmän koordinointi- ja seurantaohjelmia, jotka edellyttävät jäsenvaltioilta huomattavaa työtä.

Tarkempia tietoja näistä toimenpiteistä on vuonna 2022 annetussa edellisessä kertomuksessa.

- **Euroopan laajuisen ICS2-järjestelmän osalta** komissio antoi jäsenvaltioille ja talouden toimijoille tukea *ICS2-järjestelmän julkaisuun 2* ja *julkaisuun 3* liittyvään kehittämistoimintaan useilla tavoilla. Se muun muassa järjesti asiaan liittyviä webinaareja, antoi vastauksia usein kysyttyihin kysymyksiin ja koordinoi kokouksia. Lisäohjeiden tarkoituksena oli ehkäistä *ICS2-järjestelmän julkaisun 2* viivästymisestä johtuvia häiriöitä ulkorajoilla (4.3 jakso). Tiiviillä seurannalla varmistettiin, että hankesuunnitelmat ovat yhdenmukaiset komission tietoteknisten järjestelmien toteuttamisen välitavoitteiden kanssa. Lisäksi komissio toteutti viestintäkampanjoita, verkkokoulutuksia ja räätälöityjä tietokoosteita sekä asetti aineistoa julkisesti saataville CIRCABC-järjestelmään.

- ***NCTS-järjestelmän vaiheen 5*** **ja** ***AES-järjestelmän*** **(jotka ovat Euroopan laajuisia järjestelmiä) osalta** komissio jatkoi kansallisten hallintojen koordinointiohjelmaa, jolla tuetaan jäsenvaltioita kansallisten osien kehittämisessä ja käyttöönotossa. Vuonna 2023 koordinointiohjelmaa laajennettiin sisällyttämällä siihen kaupan alan toimijoiden käyttöönoton valvonta yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa:
  Tähän sisältyivät muun muassa oma tukipalvelu, virtuaalikokoukset jäsenvaltioiden kehittämistoimien viivästysten vähentämiseksi, päivitettyjen tietojen levittäminen kaupan alan toimijoille ja säännöllinen raportointi sähköisen tullin koordinointiryhmälle ja kaupan alan yhteydenpitoryhmälle. Vuoden 2021 ensimmäisestä vuosineljänneksestä alkaen komissio on julkaissut neljännesvuosittain uusiin järjestelmiin siirtymistä koskevia konsolidoituja edistymiskertomuksia, jotka sisältävät ongelmien varhaiseen havaitsemiseen käytettäviä keskeisiä suorituskykyindikaattoreita.
- Komissio perusti **Euroopan laajuista CCI-järjestelmää varten** erityisen työryhmän, joka vastaa jäsenvaltioiden kysymyksiin ja koordinoi vaatimustenmukaisuustestausta.

Kolmanneksi komissio pyysi jäsenvaltioilta tietoa ongelmista, joihin ne tarvitsevat tukea lieventääkseen riskejä. Jäsenvaltiot ilmoittivat **kyselytutkimuksessa**, että johtajatasolla järjestetyt kahdenväliset kokoukset ja tekninen vuoropuhelu verotuksen ja tulliliiton pääosaston kanssa ovat olleet erittäin hyödyllisiä. Jäsenvaltiot pitivät myös komission tarjoamia teknisiä webinaareja ja tiedonvaihtotoimia hyödyllisinä. Osa jäsenvaltioista ehdotti täydentävien toimintaohjeiden laatimista, talouden toimijoille myönnettävää tukea ja nykyisiä valmiuksia laajempaa koulutusta.

Neljänneksi viivästysten syyksi paljastui kyselytutkimuksessa ja jäsenvaltioiden kanssa käydyissä kahdenvälisissä keskusteluissa usein asianmukaisen rahoituksen puute. Siksi komissio on perustanut erityisen **teknisen tuen välineestä** rahoitettavan tulli- ja veroalan digitalisaatiota koskevan **vuoden 2024 lippulaivahankkeen**, jossa keskitytään tietoteknisten UTK-hankkeiden täytäntöönpanoon. Tämän tuloksena kuusi jäsenvaltiota on esittänyt ehdotuksia, joissa ne hakevat tukea tullin tietoteknisiin järjestelmiin. Kyseisen ehdotusten arvioinnit ovat käynnissä, ja ne saatetaan päätökseen vuoden 2024 alkupuolella, jotta tukea voidaan tarjota vuoden 2024 toisella neljänneksellä.

Viidenneksi komissio on tehnyt **konsulttiyrityksen kanssa sopimuksen** tarvittavan suoran tuen antamisesta, jotta viivästyksiä aiheuttaviin ongelmiin voitaisiin puuttua. Näin pyritään täyttämään erityistarpeet, joita jäsenvaltioilla on tietoteknisten UTK-hankkeiden päivittäisessä hallinnoinnissa. Ensimmäinen pilottihanke, joka kattaa kolme jäsenvaltiota (Kreikan, Ranskan ja Maltan), alkoi vuoden 2023 neljännellä neljänneksellä ja päättyi vuoden 2024 toisella neljänneksellä. Hankkeen tuloksista riippuen jatkotoimintaa voitaisiin käynnistää vuonna 2024.

Kuudenneksi komissio on myös käynnistänyt suunnitelman saatujen kokemusten ja parhaiden käytäntöjen keräämiseksi tietotekniikkahankkeiden kehittämisestä. Vuonna 2023 toteutettiin kysely, jonka tulokset ovat komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa. Lisätietoja on tämän kertomuksen liitteenä olevan asiakirjan sivulla 6.

Vuoden 2025 lopun lähestyessä jäsenvaltioita on kehotettu noudattamaan UTK:n uudessa työohjelmassa vahvistettuja määräaikoja. Tietoteknisten UTK-hankkeiden täytäntöönpanon loppuun saattamiseen on enää kaksi vuotta aikaa. **Poikkeuksellisia ja välittömiä toimia on toteutettava**, jotta vältetään viivästykset ja varmistetaan Euroopan laajuisten järjestelmien toiminnan jatkuvuus.

Komissio tukee tätä monin tavoin, kuten edellä kuvataan. Se on esimerkiksi mukauttanut määräaikoja UTK:n uudessa työohjelmassa ja asettanut määräaikoja, joiden noudattaminen on mahdollista. Jäsenvaltiot ovat kuitenkin itse vastuussa kansallisten osien ja järjestelmien kehittämisestä ja käyttöönottamisesta. Tehtävänjako on määritelty ja siitä on sovittu kaikkien sidosryhmien kanssa alusta alkaen, ja sitä olisi noudatettava kaikissa hankkeiden elinkaaren vaiheissa.

4.5 Laajentumismaiden tilanne

Myös EU:n tuleva laajentuminen on otettava huomioon siirryttäessä sähköisiin UTK-järjestelmiin ja mahdollisesti uudistusehdotuksessa esitettyihin uusiin tietoteknisiin lähestymistapoihin.

Komissio ei toistaiseksi seuraa järjestelmällisesti ehdokasmaiden edistymistä sähköisten järjestelmien käyttöönotossa, eikä UTK:n 278 a artiklassa ole asetettu niille raportointivelvoitetta. Ehdokasmaiden lainsäädännön yhdenmukaistamista EU:n tullilainsäädännön kanssa tukevien tietotekniikkajärjestelmien käyttöönotto on kuitenkin keskeinen tekijä EU:n säännöllisesti suorittamissa arvioinneissa, joissa mitataan maiden edistymistä laajentumisprosessissa ja EU:n kanssa tehtyjen assosiaatiosopimusten mukaisesti.

Osa ehdokasmaista on jo ottanut käyttöön ja osa valmistautuu ottamaan käyttöön seuraavat kaksi tietoteknistä järjestelmää:

(1) NCTS, joka toimii tietoteknisenä tukijärjestelmänä yhteistä passitusmenettelyä koskevan yleissopimuksen määräysten täytäntöönpanoa varten
(2) asiaankuuluvat tietotekniset järjestelmät, jotka tukevat vastavuoroista tunnustamista EU:n AEO-ohjelman kanssa.

Ehdokasmaiden tilanne näihin kahteen tietotekniseen järjestelmään valmistautumisessa vaihtelee: Pohjois-Makedonia, Serbia, Turkki ja Ukraina ovat jo yhteistä passitusmenettelyä koskevan yleissopimuksen sopimuspuolia ja käyttävät siten täysimääräisesti eri NCTS-vaiheita. Vain Moldova on ottanut käyttöön valtuutettujen talouden toimijoiden vastavuoroisen tunnustamisen EU:n kanssa. Ukraina, Georgia ja Turkki valmistautuvat siihen parhaillaan ja kehittävät siihen tarvittavia kansallisia tietoteknisiä järjestelmiään.

Ehdokasmaiden on vähitellen liityttävä UTK-järjestelmiin tai otettava ne käyttöön ennen liittymistä EU:n tullialueeseen. Suunnitellusta liittymispäivämäärästä riippuen saatetaan myös edellyttää, että niillä on 17. toukokuuta 2023 annetussa tullialan uudistuspaketissa ehdotetun EU:n tullidatakeskuksen toiminnallisuudet ja että ne osallistuvat kyseiseen kattavaan hankkeeseen.

Tulevaisuudessa ehdokasmaiden laajentumiseen valmistautumisen yhteydessä niiltä edellytetään raportointia ja vaatimustenmukaisuustestausta, jotta varmistetaan niiden kansallisten järjestelmien ja jäsenvaltioiden ja komission järjestelmien tai tullidatakeskuksen välinen yhteentoimivuus. Lisäksi EU arvioi säännöllisesti niiden suorituskykyä.

5. TIIVISTELMÄ JA PÄÄTELMÄT

Tietoteknisten UTK-hankkeiden täytäntöönpano on yhteisen edun mukaista. Kaikki sidosryhmät ovat sitoutuneet siihen voimakkaasti siitä lähtien, kun ensimmäinen UTK:n työohjelma hyväksyttiin vuonna 2014.

Tämän kertomuksen laatimisen yhteydessä komissio arvioi huolellisesti sidosryhmien vuoden 2023 alkupuoliskolla toimittamat tiedot. Niistä kävi ilmi, että tietoteknisten UTK-hankkeiden täytäntöönpanossa on edistytty vaihtelevasti: kaikki toimet ovat hyvin aikataulussa komissiossa, mutta jäsenvaltioissa edistyminen ei ole yhtä myönteistä. Tämä ero on selkeämpi kuin vuonna 2022.

Jäsenvaltioiden edistyminen ja viivästysten vaikutus

Kansallisten järjestelmien viivästyksillä oli selviä heijastusvaikutuksia Euroopan laajuisten järjestelmien kansallisiin osiin, mikä vaikuttaa suoraan muihin jäsenvaltioihin ja talouden toimijoihin. Osa näistä viivästyksistä vaarantaa UTK:ssa vahvistettujen määräaikojen noudattamisen, mikä saattaa johtaa a) rikkomustapauksiin ja b) tullimenettelyjen kattavan automaation ja helpotusten alitoteutumiseen ja sen myötä yksityissektorille ja muille vaikutusten kohteena oleville jäsenvaltioille, joista molemmat ovat tehneet suuria investointeja noudattaakseen määräaikoja, syntyvien ennakoitujen hyötyjen alitoteutumiseen.

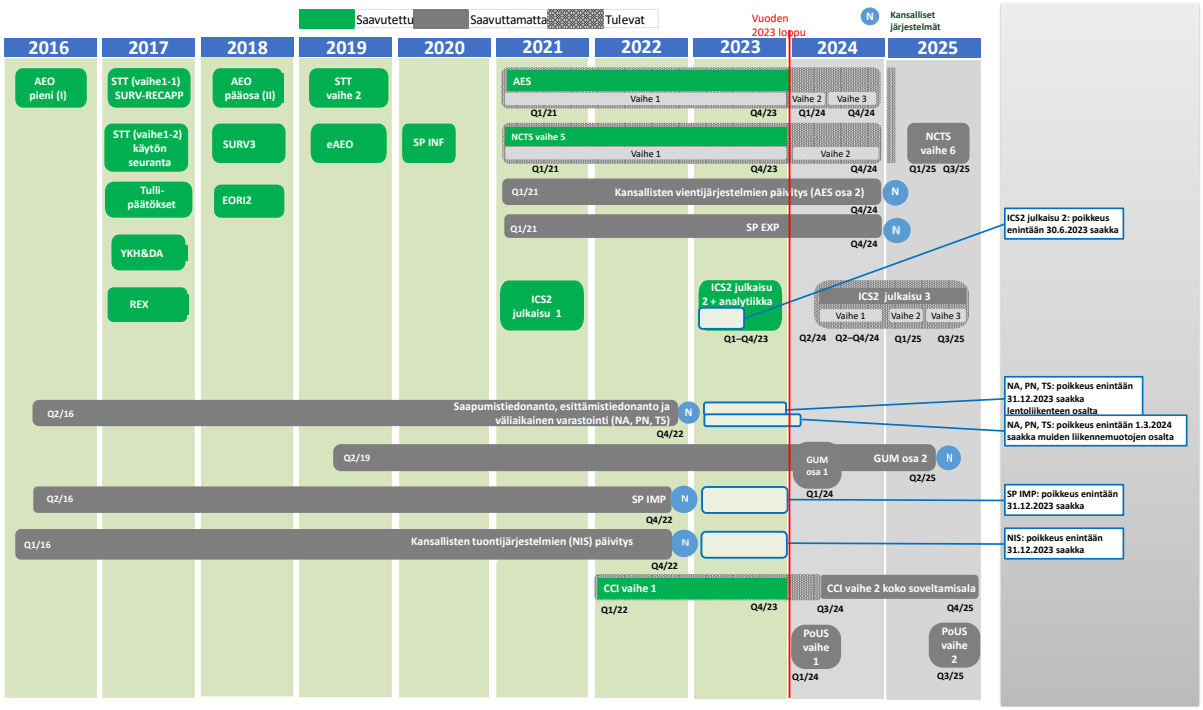
Tästä syystä näitä ongelmia on käsitelty UTK:n työohjelman tarkistuksen yhteydessä. UTK:n uudessa työohjelmassa on sovittu uudesta toimintatavasta, jossa asetetaan etusijalle ydinprosessit ja annetaan enemmän aikaa koko hankkeen täytäntöönpanon loppuun saattamiseen ja kaikki talouden toimijat kattavaan monimutkaiseen siirtymään. Myös talouden toimijat olivat tuoneet kaupan alan yhteydenpitoryhmässä esiin kohtaamiaan viivästyksiä.

Vaikka useimmat komission hanketoiminnot eivät riipu kansallisesta edistymisestä, tietynlaiset toimet edellyttävät komission ja jäsenvaltioiden tiiviistä yhteistyötä. Yksi esimerkki tällaisista toimista on Euroopan laajuisen järjestelmän kansallisen osan vaatimustenmukaisuustestaus. Tämän vaikutuksen johdosta voidaan sanoa, että tiettyjen jäsenvaltioiden viivästykset kansallisten osiensa täytäntöönpanossa vaikuttavat Euroopan laajuisten hankkeiden toteuttamisessa aikaansaataviin kokonaistuloksiin ja koko UTK:n täytäntöönpanoon.

UTK:n 6 artiklan 4 kohdan mukaan tietyille jäsenvaltioille voidaan myöntää poikkeuksia vain, jos poikkeus ei vaikuta tiedon vaihtamiseen sen jäsenvaltion, jolle se on myönnetty, ja muiden jäsenvaltioiden välillä eikä tullilainsäädännön soveltamiseksi tarvittavan tiedon vaihtamiseen ja tallentamiseen muissa jäsenvaltioissa. Se, että tietyt jäsenvaltiot ottavat osan vaadituista järjestelmistä käyttöön myöhässä, vaikuttaa kielteisesti toimijoiden tasapuolisiin toimintaedellytyksiin kaikkialla unionissa, koska näiden järjestelmien tarkoituksena on tarjota samat palvelut talouden toimijoille kaikissa jäsenvaltioissa. Lisäksi eri järjestelmien luonteen vuoksi UTK:n vaatimusten noudattamisen edellyttämät muutokset vaikuttavat myös muihin niihin liittyviin tai niistä riippuviin tietoteknisiin järjestelmiin. Joillakin muutoksista on merkitystä tulojen suojaamisen sekä epäreilun ja laittoman kaupan torjunnan kannalta.

Komissio on arvioinut jäsenvaltioiden poikkeuspyynnöt ja Euroopan laajuisten järjestelmien viivästykset. Arvioinnin tuloksena tehtiin viisi poikkeuspäätöstä. Lisäksi UTK:n työohjelmaa tarkistettiin vuonna 2023. Komissio käynnisti samanaikaisesti myös tullin monivuotisen strategisen suunnitelman tarkistuksen, jonka perusteella tullipoliittisen ryhmän pääjohtajat hyväksyivät uuden suunnitelman vuonna 2023. Lisäksi komissio hyväksyi UTK:n uuden työohjelman 15. joulukuuta 2023. Nämä asiakirjat tarjoavat tarkistetun oikeudellisen ja toiminnallisen kehyksen ja uuden lähtökohdan, johon edistymistä käynnissä olevissa hankkeissa voidaan verrata.

UTK:n uusi työohjelma on väline, jolla jäsenvaltioita ohjataan toteuttamaan keskeneräiset hankkeet yhtenäisesti ja toteuttamiskelpoisella tavalla. Sillä lisätään lopullisten määräaikojen noudattamiseen liittyvää joustavuutta, mutta siinä painotetaan, että UTK:n työohjelma on pantava kokonaisuudessaan täytäntöön 31. joulukuuta 2025 mennessä. Kuten kaaviossa havainnollistetaan vihreällä, täytäntöönpano jatkuu kohti vuotta 2025.

Kaavio 4 – Yleiskatsaus aikataulusta

Yhteenvetona jäsenvaltioiden edistymisestä voidaan todeta, että arvioiden mukaan noin **71 prosenttia jäsenvaltioista, joille myönnettiin** kansallisia saapumis- tai tuontijärjestelmiä ja ICS2-järjestelmän julkaisua 2 koskeva **poikkeus**, pystyy noudattamaan 31 päiväksi joulukuuta 2023 vahvistettua määräaikaa. Kesken ovat lähinnä väliaikaisen varastoinnin ja kansallisen tuontijärjestelmän päivitykset. Nämä viivästykset eivät vaikuta ainoastaan Euroopan laajuisiin hankkeisiin, kuten tuonnin keskitettyyn tulliselvitykseen, vaan ne myös pidentävät talouden toimijoiden siirtymäkautta, mikä haittaa prosessia ja datan yhdenmukaistamista.

Kansalliseen tuontijärjestelmään liittyvät viivästykset haittaavat myös datan toimittamista Surveillance 3 -järjestelmään, jolla on ratkaiseva rooli liiketoimien ja kauppavirtojen seurannassa. Sen vuoksi viivästykset ovat johtaneet haitallisiin vaikutuksiin tietyillä aloilla, kuten maatalousmarkkinoilla. Lisäksi on erittäin tärkeää, että kansallinen tuontijärjestelmä on käytössä, jotta voidaan varmistaa yhteisen tullitariffin yhdenmukainen täytäntöönpano. Tämä tarkoittaa tullilainsäädäntöön liittyvän jäsenvaltioiden riskinarvioinnin tukemista ja yhdenmukaisia tullitarkastuksia, toimenpiteiden kiertämisen torjumista ja seuraamuksia sekä unionin suojaamista epäreilulta ja laittomalta kaupalta (mukaan lukien hiilidioksidipäästöjen säätömekanismi rajalle).

Kun kokonaiskuvaa verrataan UTK:n uuteen työohjelmaan, erottuu kolme ryhmää, joilla edistystä olisi tapahduttava:

Noin 60 prosenttia jäsenvaltioista on ilmoittanut voivansa ottaa käyttöön kaikki järjestelmänsä määräajoissa, jotka on vahvistettu seuraaville kahdelle vuodelle UTK:n uudessa työohjelmassa. Nämä jäsenvaltiot ovat täyttäneet sitoumuksensa. Niissä hyvin harvoissa järjestelmissä, joissa niillä on vähäisiä viivästyksiä, niillä vaikuttaa olevan käytössään asianmukaiset hallinnointivälineet puuttuakseen tehokkaasti mahdollisiin takaiskuihin. Vuoden 2025 määräaikaan liittyy alhainen riski.

Noin 25–30 prosenttia jäsenvaltioista on ilmoittanut, että niiden tilanne on heikentynyt vuodesta 2022. Viivästykset vaikuttavat kasautuneen entisestään. UTK:n uusi työohjelma antaa näille jäsenvaltioille enemmän vaihtoehtoja parantaa määräaikojen noudattamisastetta. Jos ne eivät kuitenkaan toteuta vankkoja korjaavia toimia, ne ovat vaarassa myöhästyä yhden tai useamman järjestelmän määräajoista. Vuoden 2025 määräaikaan liittyy keskimääräinen riski.

Noin 10–15 prosentilla jäsenvaltioista on vakavia viivästyksiä useimmissa jäljellä olevissa järjestelmissä. Näillä jäsenvaltioilla on vaikeuksia kuroa umpeen viivästyksiään, eivätkä ne todennäköisesti kykene noudattamaan kaikkia määräaikoja tukitoimista huolimatta. Tämä johtuu hankintoihin liittyvistä haasteista, joustavan projektinhallinnan puutteesta, vakaan ja luotettavan toteutussuunnitelman puuttumisesta sekä hallintojen edelleen jatkuvista rakenteellisista ongelmista, jotka vaikuttavat lähes kaikkiin UTK-hankkeisiin. Näillä jäsenvaltioilla on UTK:n uudesta työohjelmasta huolimatta merkittäviä haasteita saattaa kokonaisuudessaan päätökseen tietotekniset UTK-hankkeet. Vuoden 2025 määräaikaan liittyy korkea riski.

Kaikkien sidosryhmien on keskitettävä toimensa ja investointinsa siihen, että UTK:n uudessa työohjelmassa asetettuja lakisääteisiä määräaikoja kyetään noudattamaan. Komissio jatkaa edelleen tiivistä seurantaa sekä ohjelman että hankkeiden tasolla kahden seuraavan vuoden aikana, ja sen tueksi järjestetään kahdenvälisiä kokouksia ja täysistuntoja jäsenvaltioiden kanssa. Hiljattain tehty konsultointisopimus, jonka tarkoituksena on tukea jäsenvaltioita tietoteknisten UTK-hankkeiden täytäntöönpanossa, voi joidenkin jäsenvaltioiden osalta jossakin määrin helpottaa prosessia tai auttaa osittain vähentämään viivästyksiä. Jäsenvaltioille voi myös olla hyötyä vuonna 2024 teknisen tuen välineestä myönnettävästä tuesta ainakin hyväksytyissä hankkeissa. Komissio etenee molemmissa asioissa useiden jäsenvaltioiden kanssa.

Koska jäsenvaltioiden viivästykset UTK-hankkeiden täytäntöönpanossa kasautuvat, komission on tärkeää selvittää, voitaisiinko muita saatavilla olevia välineitä käyttää aikataulusta merkittävästi jäljessä oleville jäsenvaltioille aiheutuviin vaikutuksiin puuttumiseksi.